

NKE Filozófia Központ

Fiatalkilozófusok Konferenciája

Díszterem
Budapest, Ludovika tér 2.
2026. október 21. szerda 8:30h

Szervezés

Boros János borosjanos54@gmail.com

Legányné Erdősi Boda Katinka leganyne.erdosi-boda.katinka@uni-nke.hu

8:30-8:45 Köszöntés, Bevezetés

Boros János egyetemi tanár NKE

A filozófia tanulásának szükségessége

A kétezer-ötszáz éves filozófia története az emberi gondolkodás, a gondolkodáson, a gondolkodás világviszonyán való gondolkodás. A gondolkodás tesz bennünket emberré és különböztet meg minden más létezőtől. Amikor a filozófiatörténet nagy műveit olvassuk, amikor kortárs filozófiával foglalkozunk, saját gondolkodásunk mélyrétegeinek elemei sejlenek fel. A filozófiatörténet gondolkodástörténet, emberi létezésünk legközvetlenebb és legmélyebb története. Megismerése valójában önmagunk megismerése. A nyitott tematikájú filozófiai konferencia a gondolkodás különböző útjait keresi eltérő területeken, a filozófiatörténet és a kortárs filozófia adottságainak felhasználásával.

The necessity of studying philosophy

The two-thousand-five-hundred-year history of philosophy is the history of human thought, of thought itself, and of reflection on the relationship between thought and the world. It is thought that makes us human and distinguishes us from all other beings. When we read the great works of the history of philosophy, or engage with contemporary philosophy, elements of the deepest layers of our own thinking come to light. The history of philosophy is the history of thought: the most direct and profound history of our human way of being. To understand it is, in fact, to understand ourselves. This wide-ranging philosophical conference explores different paths of thought across various fields, drawing on the insights of the history of philosophy and contemporary philosophy.

8:45-9:30 **Maróth Miklós** egyetemi tanár, az MTA tagja, Széchenyi nagydíjas

A Pázmány Péter Tudományegyetem koncepciójának kidolgozója és alapító dékánja

A görög filozófia szerepe a keresztény teológiában

9:30-10:00 **Turi Attila** egyetemi tanár, Magyar Művészeti Akadémia elnöke

Építőművészet: idea és építés

10:00-10:30 **Nagy Endre** egyetemi tanár, SOTE

Heidegger: Hölderlin-intepretációk

10:30-11:00 Szünet

11:00-11:20 **Busku Szilvia** PhD egyetemi docens, Tomori Pál Főiskola

A faktikus emberi lét és a keresztyén vallási tapasztalat hermeneutikája Heidegger korai fakticitásanalitikájának alapján

Az előadás Heidegger korai fakticitásanalitikájának vallásfenomenológiai vonatkozásait vizsgálja az őskeresztény tapasztalat értelmezésén keresztül. Heidegger a páli levelek elemzésével arra törekszik, hogy feltárja a faktikus élet eredeti, preteoretikus tapasztalatát és annak hermeneutikai jelentőségét. Központi szerepet kap a „gond” (Cura, Sorge) fogalma, amely az ember világban-létének alapstruktúrájaként jelenik meg valamint a keresztény létben a törődés (Bekümmerung), a szorongás és az éberség formáiban mutatkozik meg. Heidegger szerint a keresztény fakticitás a bizonytalanságban és az önmagunkhoz való visszatérésben nyeri el sajátos értelmét. Az előadás bemutatja továbbá, hogy e gondolatok miként készítik elő a későbbi egzisztenciáanalitika és a *Lét és idő* alapvető fogalmait.

Kulcsszavak: fakticitás, hermeneutika, keresztyén vallási tapasztalat, Gond

Factic Human Existence and the Hermeneutics of Christian Religious Experience: Heidegger's Early Analytics of Facticity

This presentation examines the religious-phenomenological dimensions of Martin Heidegger's early analytics of facticity through his interpretation of early Christian experience. Drawing on the Pauline epistles, Heidegger seeks to uncover the original pre-theoretical experience of life and its hermeneutical significance. Central to this inquiry is the concept of „care” (Cura, Sorge), understood as the fundamental structure of human existence and manifested in Christian life through concern (Bekümmierung), anxiety, and vigilance. Heidegger argues that Christian facticity gains its meaning through uncertainty and the constant return to oneself. The presentation also highlights how these reflections anticipate the key concepts of his later existential analytic and *Being and Time*.

Kulcsszavak: Facticity, Hermeneutics, Christian Religious Experience, Care (*Sorge*)

11:20-11:40 Legányné **Erdősi Boda Katinka** PhD, tudományos referens, NFK

Az Odüsszeia film filozófiai vetületei

Az előadás Christopher Nolan *Odüsszeia* című filmjének filozófiai kérdéseit vizsgálja Homérosz eposzának tükrében, különös tekintettel a háború, az emberi felelősség és a béke viszonyára. A hazatérés nem csupán fizikai utazásként, hanem a háború által megváltoztatott ember önmagához és korábbi életéhez való visszatalálásának problémájaként jelenik meg. Odüsszeusz leleményessége az emberi ész kettősségét példázza: ugyanaz a képesség szolgálhatja a túlélést és a pusztítást. A szirének története az önkorlátozás és a szabadság kapcsolatát, a trójai faló pedig a racionalitás erkölcsi határait világítja meg. Az előadás foglalkozik a személyes azonosság, a bűntudat és a felelősség kérdéseivel, valamint azzal, hogy a történetmesélés miként járul hozzá az ember önazonosságának megőrzéséhez. Különös hangsúlyt kap a vendégjog (*xenia*), a bizalom és a kölcsönösség szerepe az emberi együttélésben. Odüsszeusz hazatérésének ellentmondása, hogy a béke helyreállítása újabb erőszakon keresztül valósul meg, így a történet a háború és a béke közötti átmenet erkölcsi nehézségeire is rámutat. Az előadás végső kérdése ezért nem pusztán az, hogy Odüsszeusz hazatérhet-e Ithakába, hanem az, hogy a háború tapasztalatai után képes-e ismét otthonra találni önmagában és az emberi kapcsolatok világában.

Kulcsszavak: Odüsszeia, Christopher Nolan, háború és béke, személyes azonosság, erkölcsi felelősség, racionalitás, hazatérés, vendégjog (*xenia*).

The Philosophical Dimensions of The Odyssey

This presentation explores the philosophical questions raised by Christopher Nolan's film *The Odyssey* in relation to Homer's epic, with particular emphasis on war, human responsibility, and peace. Homecoming is examined not merely as a physical journey, but as the struggle of an individual transformed by war to recover his former identity and place in the world. Odysseus's ingenuity illustrates the ambivalent nature of human reason: the same intellectual abilities can serve both survival and destruction. The episode of the Sirens highlights the relationship between self-restraint and freedom, while the Trojan Horse raises questions about the moral limits of rationality. The presentation also addresses personal identity, guilt, and responsibility, as well as the role of storytelling in preserving an individual's sense of self. Particular attention is given to the ancient Greek concept of hospitality (*xenia*) and the importance of trust and reciprocity in human relationships. The paradox of Odysseus's return lies in the fact that the restoration of peace requires further violence, revealing the moral difficulties of moving beyond war. Ultimately, the central question is not simply whether Odysseus can return to Ithaca, but

whether, after the experiences of war, he can once again find a sense of belonging within himself and the world of human relationships.

Keywords: The Odyssey, Christopher Nolan, war and peace, personal identity, moral responsibility, rationality, homecoming, hospitality (xenia).

11:40-12:00 **Halász László** PhD, Zürich

A születés és halál aszimmetriája

A tanulmány a születés és a halál viszonyát vizsgálja ontológiai, ismeretelméleti és időfilozófiai szempontból. Kiinduló tézise szerint a születés és a halál a létezés két alapvető határeseeménye, amelyek formális szempontból szimmetrikusnak, a tapasztalati valóságban azonban aszimmetrikusnak mutatkoznak. A vizsgálat a születés és a halál fogalmát a biológiai jelentésén túl általánosítja, és kiterjeszti az élettelen tárgyra, eseményekre, intézményekre és absztrakt entitásokra is.

A vizsgálat központi tézise, hogy a születés és a halál *a priori* szimmetriája nem zárja ki azok *a posteriori* aszimmetriáját. Míg a születés előtti és a halál utáni nemlét formálisan megfeleltethető egymásnak, a két esemény időbeli és kauzális következményei lényegesen különböznek. A megszületett létező ugyanis olyan változásokat idézhet elő a világban, amelyek megszűnését követően is fennmaradnak. A tanulmány az identitás és a folytonosság különböző modelljeinek segítségével azt is vizsgálja, miként határolható el a keletkezés, az átalakulás és a megszűnés egymástól.

A tanulmány célja egy olyan általános, Kant filozófiáján alapuló értelmezési keret felvázolása, amelyben a születés és a halál nem pusztán biológiai eseményként, hanem a létezés időbeli meghatározottságának, az identitás fennmaradásának és a kauzális folytonosságnak problémájaként értelmezhető.

Kulcsszavak: születés, halál, lét és nemlét, szimmetria, aszimmetria, Kant, *a priori* és *a posteriori*, identitás, időbeliség, kauzalitás.

The Asymmetry of Birth and Death

This paper examines the relationship between birth and death from ontological, epistemological, and philosophical perspectives on time. Its central premise is that birth and death constitute two fundamental boundary events of existence, which appear symmetrical from a formal perspective but asymmetrical in empirical reality. The analysis extends the concepts of birth and death beyond their biological meanings, applying them to inanimate objects, events, institutions, and abstract entities.

The central thesis of the paper is that the *a priori* symmetry of birth and death does not preclude their *a posteriori* asymmetry. While non-existence before birth and non-existence after death can be regarded as formally equivalent, the temporal and causal consequences of these two events differ fundamentally. An entity that comes into existence may bring about changes in the world that persist even after its own existence has ceased. Drawing on various models of identity and continuity, the paper also investigates how coming into existence, transformation, and cessation of existence can be distinguished from one another.

The aim of the paper is to outline a general interpretative framework grounded in Kantian philosophy, within which birth and death are understood not merely as biological events but as fundamental problems concerning the temporal determination of existence, the persistence of identity, and causal continuity.

Keywords: birth, death, being and non-being, symmetry, asymmetry, Kant, *a priori* and *a posteriori*, identity, temporality, causality.

12:00-12:20 **Dergez-Rippl Dóra** PhD egyetemi adjunktus PTE KPVK
"Mi telünk el, amikor az idő múlik." - Antik időfogalmak a kortárs filozófiában

Fizika és filozófia időfogalmi különbsége Kronosz (a mérhető idő) és Aión (az örökkévaló idő) megkülönböztetésén alapul. A kétféle idő „harca” jól ismert a modern tudománytörténetben, de a gondolat antik eredete korántsem harcos jelleget hordoz. Inkább azt mutatja, hogy lelki életünk dinamikája ezen a többféle jelentésen alapul; előadásomban amellet érvelek, hogy valójában három antik filozófiai időfogalom dinamikájában léteünk.

‘We pass away as time passes.’ – Ancient concepts of time in contemporary philosophy
The difference between the concepts of time in physics and philosophy is based on the distinction between Kronos (measurable time) and Aion (eternal time). The ‘struggle’ between these two kinds of time is well known in the history of modern science, but the ancient origins of this idea are by no means combative in nature. Rather, it shows that the dynamics of our spiritual life are based on these multiple meanings; in my lecture, I argue that we actually exist within the dynamics of three ancient philosophical concepts of time.

12:20-12:40 **Horváth Nóra** PhD egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem
Műhely folyóirat főszerkesztője
Santayana és az utazás filozófiája

Hosszú évek óta foglalkozom George Santayanával, az amerikai filozófia Magyarországon kevésbé ismert alakjával. A költészet és a filozófia iránt egyaránt elkötelezett szerző, hosszú élete során bejárta a világot és izgalmas feljegyzéseket készített útjairól, benyomásairól, az utazás természetéről, filozófiájáról. Rövid előadásomban ezekre az elsődleges irodalmakra fókuszálok, hogy bepillantást engedjek Santayana páratlanul gazdag életművének ebbe a különleges szegmensébe is.

Santayana and the Philosophy of Travel

For many years, my research has focused on George Santayana, a figure of American philosophy who remains relatively lesser known in Hungary. As an author deeply committed to both poetry and philosophy, he traveled extensively throughout his long life, leaving behind fascinating observations on his journeys, his impressions, and the very nature and philosophy of travel. In this brief presentation, I will focus on these primary sources to offer a glimpse into this uniquely rich segment of Santayana’s oeuvre.

12:40-13:30 **Ebédészünet**

13:30-13:50 **Csonka Liberta** PhD

Az emberi természet antrozoológiai vizsgálata

Az előadás során tisztázásra kerül mi is az antrozoológia diszciplínája, miért fontos a filozófiában betöltött szerepe és mindez hogyan kapcsolódik a gyakorlati filozófiához, ami a 21. században a „jó élet” lehetőségeinek terepeit nyitja meg az akadémiai filozófálás korlátait meghaladva. Az emberi természet kibontakozásának vizsgálata egy filozófiai gyakorlat bemutatásán keresztül kerül sor.

An Anthrozoological Examination of Human Nature

During the lecture, we will clarify what the discipline of anthrozoology entails, why its role in philosophy is important, and how all this relates to practical philosophy, which, in the 21st

century, opens up new avenues for the ‘good life’ by transcending the boundaries of academic philosophy. The exploration of the unfolding of human nature takes place through the presentation of a philosophical practice.

13:50-14:10 **Garai Zsolt** PhD, tudományos munkatárs NFK

„Ez a mondat hamis”. A hazug paradoxon megoldásai és hasznosítása.

A hazug paradoxon – „ez a mondat hamis” – olyan önhivatkozást hoz létre, amelynek igazságát feltételezve hamissághoz, hamisságát feltételezve igazsághoz jutunk. Az előadás két kérdést különít el: hogyan kezelhető ez a nehézség az igazság elméletében, és hogyan válhat a paradoxon további kommunikáció kiindulópontjává? A kettő különbségét egy képzeletbeli konferenciahelyzet érzékelteti: az előadó kivetíti a hazug mondatot, mire valaki megkérdezi: „Ez most állítás vagy példa?” A kérdés nem határozza meg a mondat igazságértékét, de új megkülönböztetéssel folytathatóvá teszi a beszélgetést.

Az előadás először három válaszstratégiát tekint át: az igazságpredikátum használatának korlátozását, az igazságérték nélküli mondatok megengedését és az ellentmondások korlátozott elfogadását. E megközelítéseket nem sikertelen előzményekként, hanem eltérő elméleti vállalkozásokként tárgyalja. Ezután George Spencer-Brown és Niklas Luhmann nyomán a megkülönböztetés önmagára alkalmazásának, valamint a paradoxon kibontásának lehetőségeire kérdez rá. A hangsúly nem a logikai nehézség eltüntetésén, hanem azon van, milyen új megkülönböztetések és egymást követő műveletek tesznek lehetővé további kapcsolódásokat.

A luhmanni perspektíva ebben az értelmezésben nem az igaz/hamis megkülönböztetés felszámolását jelenti. A kétértékűség továbbra is szervező szerepet kap a tudomány társadalmi alrendszerében: az igaz/hamis kódhoz az értékek hozzárendelését szabályozó programok, elméletek és módszerek kapcsolódnak. E kód azonban nem válik a társadalmi kommunikáció egészét átfogó rendezőelvvé. A tudományos elmélet igazságigénye és a különböző társadalmi rendszerek leírása így nem azonosítható egymással.

Az előadás tézise szerint a paradoxon hasznosítása nem az igazságelméleti megoldások helyettesítője, hanem eltérő vizsgálati feladat. Elméleti hozadéka azon mérhető le, hogy a pusztán továbblépés megállapításán túl képes-e megmutatni: milyen műveletek révén lesz a paradoxonból további kommunikáció.

Kulcsszavak: hazug paradoxon; önreferencia; deparadoxifikáció; kommunikáció; társadalmi rendszerelmélet.

14:10-14:30 **Marczi Gábor** PhD hallgató PTE

A kéz kritikája

A kéz mozdulatmintái és ritmusai előkészítik a megismerés térbeli és időbeli rendjét, ezért a kéz „testi a prioriként” értelmezhető.

Kant és Merleau-Ponty gondolatainak összevetése alapján a kéz a megismerés evolúciós–kulturális előfeltétele, a kézműves tapasztalatnak pedig sajátos konstitutív feltétele.

A tárgyak jelentése elsődlegesen a velük végzett tevékenységben tárul fel, így a kézhasználat világfeltáró szerepet tölt be. Heidegger kézhezállóság-fogalmának elemzése megmutatja, hogy az eszköz a használat összefüggéseiben, célok és lehetőségek hálózatának részeként válik érthetővé.

A kézművesség jelentésalkotó létmód, amelyben az anyag formálása a tárgy időbeli, helyi és ritmikus szerkezetét is létrehozza.

A megragadás és az elme koevolúcióját, valamint a tapintó és manipuláló kéz kognitív katalizátorszerepét vizsgálva Raymond Tallis és Colin McGinn nyomán azt rekonstruálom, hogy, miként készíthette elő a fogás és az eszközhasználat a fogalmi megragadás lehetőségét. A három gondolatmenet együttesen amellett érvel, hogy a kéz az emberi értelem kialakulásának, a világ megtapasztalásának és a kézműves jelentésadásnak meghatározó résztvevője.

A Critique of the Hand

The movement patterns and rhythms of the hand lay the groundwork for the spatial and temporal order of cognition; the hand can therefore be interpreted as a 'bodily a priori'. Based on a comparison of the ideas of Kant and Merleau-Ponty, the hand is an evolutionary-cultural prerequisite for cognition, whilst craftsmanship is a specific constitutive condition of experience.

The meaning of objects is revealed primarily through the activities carried out with them; thus, the use of the hand plays a role in uncovering the world. An analysis of Heidegger's concept of 'hand-ness' shows that a tool becomes comprehensible within the context of its use, as part of a network of purposes and possibilities.

Craftsmanship is a meaning-making way of life in which the shaping of material also creates the temporal, spatial and rhythmic structure of the object.

By examining the co-evolution of grasping and the mind, as well as the role of the tactile and manipulative hand as a cognitive catalyst, I reconstruct – following Raymond Tallis and Colin McGinn – how grasping and tool use may have paved the way for conceptual grasping.

Taken together, these three lines of thought argue that the hand is a key participant in the development of human intellect, the experience of the world, and the crafting of meaning.

14:30-14:45 **Tóth Rita Zsófia** PhD hallgató PTE

Zene és emberformálás

A zenei nevelés filozófiai alapjai Márai regényének tükrében

Az előadásomban *A zenei nevelés filozófiája* című doktori értekezésem fő gondolatait mutatom be, és Márai Sándor *A gyertyák csonkig égnek* című regényének zenei jeleneteivel vetem össze őket. Amellett érvelek, hogy a zenei nevelés filozófiai alapjai régóta jelen vannak az ember formálódásáról, az erkölcsről és a közösségi életéről szóló gondolkodásban. A görög paideia hagyományából a szép iránti fogékonyság és az erkölcsi formálódás kapcsolatát emelem ki. Alexandriai Kelemennél és a középkorban tovább élő boethiusi zenefelfogásban a harmónia a világ rendjét és az ember testi-lelki összhangját kapcsolja össze. Aquinói Szent Tamás gondolatain keresztül az éneklés közös céljának felismerését és ennek szerepét vizsgálom a megértésben. Szent Ágostonnál az érzéki öröm és az értelem irányító szerepe közötti feszültséget tárgyalom, Rousseau-nál pedig azt, hogyan fejezhet ki a zene szenvedélyeket, és hogyan segítheti az alkotás a zenei megértést. Reimernél a zenei tapasztalat önmagunk megértését gazdagítja, Elliottnál a megértés a zenélésben és a hallgatásban is megmutatkozik. Alperson nyomán arra is kitérek, hogyan függ a zene jelentése és értéke az egyes kulturális gyakorlatok céljaitól és normáitól. Márai szereplőinek tapasztalatait ezekkel a gondolatokkal összevetve szemléltetem a zene felszabadító erejét, a szavakkal ki nem meríthető megértést, valamint azt, hogy a zene egyeseket összeköt, másokat ugyanakkor kívülállóvá tesz. A disszertációm végén a paideia emberformáló szemléletének és a modern esztétikai megközelítésnek az összekapcsolását javaslom, figyelembe véve a zenei cselekvés, a kulturális környezet és az önreflexió szerepét.

Music and Character Formation

The Philosophical Foundations of Music Education as Reflected in Márai's Novel

In my presentation, I will outline the main ideas of my doctoral thesis, *The Philosophy of Music Education*, and compare them with the musical scenes in Sándor Márai's novel *The Candles Burn Down to the Stump*. I argue that the philosophical foundations of music education have long been present in thinking about character formation, morality and community life. Drawing on the Greek tradition of *paideia*, I highlight the connection between a sensitivity to beauty and moral development. In the work of Clement of Alexandria and in the Boethian conception of music that persisted into the Middle Ages, harmony links the order of the world with the physical and spiritual harmony of the human being. Through the ideas of Saint Thomas Aquinas, I examine the recognition of the common purpose of singing and its role in understanding. In the case of Saint Augustine, I discuss the tension between sensual pleasure and the guiding role of reason, whilst in the case of Rousseau, I explore how music can express passions and how creative activity can aid musical understanding. In Reimer's work, musical experience enriches our understanding of ourselves, whilst in Elliott's, understanding is manifested in both playing and listening to music. Following Alpers, I also discuss how the meaning and value of music depend on the aims and norms of specific cultural practices. By comparing the experiences of Márai's characters with these ideas, I illustrate the liberating power of music, the understanding that cannot be fully captured in words, and the way in which music connects some people whilst simultaneously marginalising others. At the conclusion of my thesis, I propose linking the character-forming perspective of *paideia* with the modern aesthetic approach, taking into account the roles of musical activity, the cultural environment and self-reflection.

14:45-14:50 Diszkusszió

14:50-15:10 Szünet

15:10-15:25 **Barnák Tamás** PhD hallgató

Az emberi kapcsolatok és a szabadság – Bergyajev gondolatai a személyről és a közösségről
Az előadás Nyikolaj Bergyajev orosz egzisztencialista vallásfilozófus gondolkodásán keresztül vizsgálja az emberi kapcsolatok és a személyes szabadság összefüggéseit. Bergyajev filozófiájában a személy önálló, szabad, alkotó és felelős létező. Noha Bergyajev a személy szabadságának elsőbbségét hangsúlyozza, annak kibontakozása elválaszthatatlan a másokhoz fűződő kapcsolatoktól, és nem alapulhat a másik ember szabadságának tagadásán. Az előadás ezért különös figyelmet fordít a szeretet közösségteremtő szerepére, valamint arra, hogy az exteriorizáció miként akadályozhatja a személyes kapcsolatok kibontakozását. Kitérek továbbá arra a kérdésre, hogy miként őrizhető meg a személy szabadsága és a kölcsönös tisztelet a nézetkülönbségek közepette. Előadásomban amellet érvelek, hogy a szeretet nem a személyes szabadság korlátozása, hanem annak kiteljesedését és a valódi közösség kialakulását segíti elő, amelynek feltétele a másik ember személyének és szabadságának elismerése.

Human Relationships and Freedom

Berdyajev's Reflections on Personhood and Community

This presentation explores the relationship between human relationships and personal freedom through the philosophy of the Russian existentialist religious thinker Nikolai Berdyaev. In Berdyaev's philosophy, the person is an autonomous, free, creative, and responsible being. Although Berdyaev emphasizes the primacy of personal freedom, its realization is inseparable from relationships with others and cannot be based on the denial of another person's freedom. The presentation therefore pays particular attention to the role of love in forming communities and to how exteriorization may hinder the development of

genuine personal relationships. It also addresses the question of how personal freedom and mutual respect can be preserved amid differences of opinion. I argue that love does not restrict personal freedom but rather contributes to its fulfillment and to the formation of genuine community, which requires recognition of the personhood and freedom of others.

15:25-15:40 **Nagy Barbara** PhD hallgató PTE

Libertárius paternalizmus a tanteremben: Döntési architektúrák a hibrid intelligencia világában

A hibrid intelligencia térnyerésével a tanterem nem csupán a tudásátadás, hanem a döntéshozatal újradefiniált ontológiai terévé válik. Előadásomban a nevelésfilozófia felől kérdezek rá arra, miként alakítja át a választási architektúra és a „szelíd terelés” (*nudge*) a tanulói autonómia és a szabadság határvonalait. A digitális és humán ágens-hálózatban rejlő pedagógiai szándék etikus keretezést igényel: a cél nem a diákok külső befolyásolása, hanem a szubjektum kibontakozását szolgáló, felelős döntési környezet megteremtése. Az elemzés célja a tanulói cselekvőképesség etikai feltételeinek tisztázása egy olyan oktatási térben, ahol az emberi és mesterséges intelligencia határvonalai egyre inkább elmosódnak.

Libertarian Paternalism in the Classroom: Decision Architectures in the World of Hybrid Intelligence

With the rise of hybrid intelligence, the classroom transforms from a mere site of knowledge transfer into a redefined ontological space of decision-making. Approaching the topic through the philosophy of education, this presentation examines how choice architecture and nudging redefine the boundaries of student autonomy and freedom. The pedagogical intent within hybrid agent networks demands ethical grounding: the goal is not external manipulation or influence, but the creation of an ethically supportive decision environment that fosters subjective agency. This analysis aims to clarify the ethical conditions of learner agency in an educational landscape where the boundaries between human and artificial intelligence are increasingly blurred.

15:40-15:55 Prof. Dr. **Remsey-Semmelweis Ernő** PhD hallgató PTE, orvos

A szeretet értelme és filozófiatörténeti értelmezései

A szeretet általam javasolt definíciója:

Az elme működésének a transzcendentális gravitáció (mint összetartó erő) által megvalósuló, szimmetriára törekvő geometriája.

A szeretet működteti és tartja egyensúlyban az elmét. Immanuel Kant három nagy kritikájában részletesen leírta az emberi elme működését. Szükségszerű azonban, hogy létezzen egy az elmét működtető (összetartó) erő, azaz egy specifikus energiaforrás is. Az önzetlen teremtő szeretet definíciója: A feltétel nélküli szeretet (*unconditional love*), mint a teremtő, kreatív életerő – amely egyszerre értelmezhető energiamezőként és forrásként.

A filozófiatörténeti visszatekintések alapján – a görög gondolkodásban és a keresztény teológiában egyaránt – Empedoklész említi először ezt az összetartó képességet. Megjelenik továbbá az *agapé* (a szülői/isteni szeretet) fogalmában, Spinozánál az Univerzum és a természet egységeként (*Deus sive Natura*), Kantnál pedig a kategorikus imperatívusz koncepcióján keresztül. Az összetartó erőről beszélek.

The meaning of love and its interpretations in the history of philosophy

My proposed definition of love:

The geometry of the mind's functioning, realised through transcendental gravity (as a cohesive force) and striving for symmetry.

Love drives and maintains the balance of the mind. Immanuel Kant described the workings of the human mind in detail in his three major Critiques. However, it is necessary for there to be a (cohesive) force driving the mind, that is, a specific source of energy. The definition of selfless, creative love: Unconditional love (*unconditional love*), as the creative, life-giving force – which can be understood both as an energy field and as a source.

Based on a review of the history of philosophy – in both Greek thought and Christian theology – Empedocles was the first to mention this unifying capacity. It also appears in the concept of *agape* (parental/divine love), in Spinoza's notion of the unity of the Universe and nature (*Deus sive Natura*), and in Kant's concept of the categorical imperative. I am speaking of the cohesive force.

15:55-16:10 **Tóth Judit Lenke** PhD hallgató

Adatvédelmi és adatbiztonsági szakjogász. Pénzmosás elleni eljárások szakértője (AML)

A pipától a beleegyezésig – Hogyan válik egy vizuális jel jogi jelentéssé? Az adatvédelem vizuális szemiotikája és a digitális autonómia filozófiai problémája

A digitális környezetben naponta találkozunk olyan egyszerű vizuális jelekkel, mint a checkbox, a pipa vagy az „Elfogadom” gomb, amelyek összetett jogi és társadalmi jelentéseket hordoznak. Az előadás azt vizsgálja, hogyan válik egy kulturálisan elsajátított vizuális jel az emberi akarat, a megértés és a jogi hozzájárulás reprezentációjává. Peirce jeltipológiájából, Barthes jelentéseméletéből és Hall reprezentációelméletéből kiindulva bemutatom, hogy a vizuális jelek jelentése történeti, kulturális és társadalmi konvenciók révén alakul ki. A digitális interfészekben azonban a kiválasztás, a tudomásulvétel, az elfogadás és a hozzájárulás eltérő jogi jelentései gyakran ugyanabba a vizuális gesztusba sűrűsödnek. A GDPR 12. cikk (7) bekezdése kifejezetten lehetővé teszi szabványosított adatvédelmi ikonok alkalmazását, miközben azok közös, széles körben értelmezhető vizuális nyelve még nem alakult ki. Az előadás a saját Privacy Visual Communication kutatási keretem alapján arra keresi a választ, milyen szemiotikai feltételek mellett képes egy vizuális jel jogi jelentést közvetíteni, és hogyan befolyásolja a digitális felület az autonóm döntéshozatalt. A központi filozófiai kérdés az, hogy egy kattintás valóban az emberi akarat kifejezése-e, vagy a digitális rendszer által előállított jelentés és döntési helyzet eredménye.

From the pip to consent – How does a visual sign acquire legal significance? The visual semiotics of data protection and the philosophical problem of digital autonomy

In digital environments, we encounter simple visual signs such as checkboxes, ticks, and “Accept” buttons every day, although these signs carry complex legal and social meanings. This presentation examines how a culturally learned visual sign becomes a representation of human intention, understanding, and legal consent. Drawing on Peirce's classification of signs, Barthes' theory of signification, and Hall's theory of representation, it explores how visual meaning emerges through historical, cultural, and social conventions. In digital interfaces, however, legally distinct concepts such as selection, acknowledgement, acceptance, and consent are often condensed into the same visual gesture. Article 12(7) of the GDPR explicitly provides for the use of standardised privacy icons, although a commonly understood European visual language of data protection has yet to emerge. Drawing on my Privacy Visual Communication research framework, the presentation investigates the semiotic conditions under which visual signs can communicate legal meaning and how digital interfaces influence autonomous decision-making. Its central philosophical question is whether a click genuinely

expresses human intention or instead reflects a meaning and decision-making context constructed by the digital system.

16:10-16:25 **Varga Éva** PhD hallgató, Színész, rendező

A színészi alkotói állapot: Ön-abúzus vagy Ön-menedzsment?

A színészképzésben a legérzékenyebb kérdés nem technikai, hanem etikai: mit tesz a színész önmagával, amikor átél? A dolgozat hipotézise szerint két út van. Az egyik az önabúzus útja, amikor a szakma használja a színészt. A másik az önmenedzsment útja, amikor a színész tudatosan ismeri és engedélyezi a folyamatot. A kérdés: mikor szenved a színész, és mikor cselekszik?

Előadásomban a filozófia gondolkodás fogalmi rendszerén keresztül kívánom leírni a színészi átélés folyamatába való tudatos belépést, és az onnan való tudatos kilépést.

The actor's creative state: Self-abuse or self-management?

In acting training, the most sensitive issue is not technical but ethical: what does the actor do to themselves when they are in character? According to the hypothesis of this thesis, there are two paths. One is the path of self-abuse, where the profession exploits the actor. The other is the path of self-management, where the actor is consciously aware of and consents to the process. The question is: when does the actor suffer, and when do they act?

In my presentation, I aim to describe, through the conceptual framework of philosophical thought, the conscious entry into the process of an actor's immersion, and the conscious exit from it.

16:25 Konferencia Zárása/Closing of the Conference